

ปัญหาการตรวจสอบและถ่วงดุลระบบกฎหมายการชันสูตรพลิกศพ¹

ณัฐ คุณานวัณชัยเดช²

จากการศึกษาระบบกฎหมายการชันสูตรพลิกศพของประเทศไทยพบว่ากฎหมายที่เกี่ยวข้องนั้นได้ถูกกำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 148 ว่ามีกรณีใดบ้างที่ต้องทำการชันสูตรพลิกศพ คือ เมื่อปรากฏแน่ชัดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลใดตายโดยผิดธรรมชาติหรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงาน ให้มีการชันสูตรพลิกศพ เว้นแต่ตายโดยการประหารชีวิตตามกฎหมาย โดยมาตรา 148 วรรคสองได้ให้ความหมายของการตายผิดธรรมชาติไว้ 5 ประการคือ 1.ฆ่าตัวตาย 2.ถูกผู้อื่นทำให้ตาย 3.ถูกสัตว์ทำร้ายตาย 4.ตายโดยอุบัติเหตุ 5.ตายโดยไม่ปรากฏเหตุ ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 นั้นได้กำหนดตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการชันสูตรพลิกศพเอาไว้โดยหากเป็นกรณีการชันสูตรพลิกศพทั่วไปตามมาตรา 150 วรรคหนึ่งนั้นจะให้อำนาจพนักงานสอบสวนหรือตำรวจและแพทย์เท่านั้นที่มีสิทธิเป็นเจ้าหน้าที่ในกระบวนการชันสูตรพลิกศพ แต่หากเป็นกรณีการตายโดยการกระทำของเจ้าพนักงานหรืออยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติตามหน้าที่นั้นประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 วรรคสาม ได้กำหนดให้มีพนักงานอัยการและพนักงานฝ่ายปกครองตั้งแต่ระดับปลัดอำเภอหรือเทียบเท่าขึ้นไปแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่เป็นผู้เข้าร่วมกระบวนการชันสูตรพลิกศพร่วมกับพนักงานสอบสวนและแพทย์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 วรรคหนึ่ง

จากการศึกษาทำให้ได้ทราบถึงประเด็นปัญหาเกี่ยวกับระบบกฎหมายการชันสูตรพลิกศพตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาดังต่อไปนี้

ประเด็นปัญหาประการที่หนึ่งคือ ปัญหาการขาดความโปร่งใสของการชันสูตรพลิกศพของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการชันสูตรพลิกศพตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 วรรคหนึ่ง เนื่องจากไม่สามารถตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ได้จึงส่งผลกระทบต่อความไม่เป็นธรรมต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเพราะตามหลักการตรวจสอบและถ่วงดุลในกระบวนการชันสูตรพลิกศพตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กรณีการชันสูตรพลิกศพหรือการตรวจศพภายนอกและกรณีการผ่าศพเพื่อชันสูตรซึ่งการ

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหาการตรวจสอบและถ่วงดุลระบบกฎหมายการชันสูตรพลิกศพ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรพรหม อินทรมพรรย์ และคณะกรรมการสอบ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรนิติ เทพสุเมธานนท์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สลิล สิริพิทุร

²นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนภูมิภาค) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ตายโดยฆาตกรรมชาติในกรณีปกติสามารถกระทำได้โดยพนักงานสอบสวนกับแพทย์เพียงสองฝ่ายเท่านั้น ทั้งที่การชันสูตรพลิกศพดังกล่าวถือได้ว่าเป็นการวินิจฉัยแห่งคดีต่างจากในกรณีที่ความตายเกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติตามหน้าที่หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติตามหน้าที่ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 วรรคสาม กำหนดให้พนักงานอัยการและพนักงานฝ่ายปกครองมีหน้าที่เข้าร่วมด้วยในการชันสูตรพลิกศพร่วมกับพนักงานสอบสวนกับแพทย์ซึ่งเป็นการตรวจสอบและถ่วงดุลในการปฏิบัติหน้าที่และเพื่อให้กระบวนการค้นหาความจริงนั้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์ของความยุติธรรมแล้วก็ควรจะออกกฎหมายให้ทุกกรณีที่ต้องทำการชันสูตรพลิกศพตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 148 ให้มีพนักงานฝ่ายปกครองเข้าร่วมการชันสูตรพลิกศพเช่นเดียวกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 วรรคสาม เพื่อให้การชันสูตรพลิกศพหรือการตรวจศพภายนอกและกรณีการผ่าศพเพื่อชันสูตรมีการตรวจสอบและถ่วงดุลในการปฏิบัติหน้าที่ที่ดีและมีประสิทธิภาพในการค้นหาความจริงร่วมกับพนักงานสอบสวนและแพทย์

ประเด็นปัญหาประการที่สองคือ ปัญหาการขาดการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบกระบวนการชันสูตรพลิกศพตามกฎหมาย เนื่องจากตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 ไม่มีบทบัญญัติในวรรคใดเลยที่จะกำหนดให้มีญาติของผู้ตายเข้าร่วมกระบวนการชันสูตรพลิกศพซึ่งนำมาสู่ปัญหาของการคิดใจสงสัยในสาเหตุการตายที่แท้จริงของญาติผู้ตายและสังคมเพราะในปัจจุบันมีหลายคดีมากที่ญาติของผู้ตายออกมาร้องเรียนขอความเป็นธรรมต่อหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องและต่อสังคมมากมายจนบางครั้งทำให้เกิดการชันสูตรพลิกศพซ้ำโดยสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ซึ่งผลที่ออกมากลับแตกต่างจากผลการชันสูตรพลิกศพครั้งแรกทำให้แนวทางการสอบสวนคดีเปลี่ยนไปจากเดิมเพราะระบุสาเหตุการตายคลาดเคลื่อนกรณีเช่นนี้จะเห็นได้ว่าการชันสูตรพลิกศพนั้นสำคัญมากต่อระบบงานยุติธรรมทางอาญา แต่เนื่องจากปัจจุบันกระบวนการชันสูตรพลิกศพตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 วรรคหนึ่งกำหนดให้มีพนักงานสอบสวนและแพทย์เป็นผู้ชันสูตรพลิกศพและกรณีมาตรา 150 วรรคสามกำหนดเพิ่มเจ้าพนักงานเข้าร่วมการชันสูตรพลิกศพโดยนอกจากให้มีพนักงานสอบสวนและแพทย์แล้วยังกำหนดให้มีพนักงานอัยการและพนักงานฝ่ายปกครองตั้งแต่ระดับปลัดอำเภอขึ้นไปในการเข้าร่วมกระบวนการชันสูตรพลิกศพไม่เปิดโอกาสให้มีผู้ไม่เกี่ยวข้องเข้าร่วมการชันสูตรพลิกศพได้ แม้แต่จะเป็นญาติของผู้ตายซึ่งถือว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียในทางคดีทั้งทางแพ่งและทางอาญาแต่กลับไม่ได้รับโอกาสเข้าร่วมการชันสูตรพลิกศพแต่อย่างใด เนื่องจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดให้สิทธิเพียงแพทย์และพนักงานสอบสวนเท่านั้น ซึ่งตามหลักการมีส่วนร่วมกฎหมายควรเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียในทางคดีสามารถมีสิทธิเข้าร่วมการชันสูตรพลิกศพได้เช่น ญาติของผู้ตาย เป็นต้น

กระบวนการชั้นสูตรพลิกศพนั้นเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งของรัฐในการการดำเนินคดีอาญาเพื่อที่จะรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนด้วยการค้นหาความจริงเกี่ยวกับความผิดที่เกิดขึ้น การพิสูจน์ความผิดและการบังคับโทษซึ่งกระบวนการต่างๆเหล่านี้จำเป็นต้องอาศัยกลไกและเครื่องมือหลายด้านประกอบกัน ทั้งในด้านอำนาจในการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน การนำพยานหลักฐานเข้าสู่กระบวนการค้นหาความจริง รูปแบบการค้นหาความจริงรวมถึงกลไกในการทำให้เกิดความสมดุลในระหว่างการใช้อำนาจซึ่งเจ้าพนักงานแต่ละฝ่ายเพื่อมิให้มีการผูกขาดอำนาจไว้ที่องค์กรใดองค์กรหนึ่ง ซึ่งกลไกหรือเครื่องมือต่างๆเหล่านี้เป็นพัฒนาการทางสังคมที่มีการอธิบายถึงแนวคิดและความเป็นมาด้วยเหตุผลในทางวิชาการซึ่งเป็นที่ยอมรับในระดับสากลแพร่ขยายและมีอิทธิพลในระหว่างประเทศ การกระทำความเสียหายแก่บุคคลทั้งในด้านชีวิต ทรัพย์สิน ร่างกายและจิตใจนั้นเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมอย่างหนึ่งที่ไม่อาจป้องกันหรือปราบปรามได้โดยเด็ดขาด แนวทางการแก้ไขปัญหาคือการกระทำความผิดดังกล่าว จึงเริ่มต้นขึ้นด้วยการกำหนดว่าการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดที่เป็นความผิดและจะต้องได้รับโทษแต่จะลงโทษด้วยวิธีการอย่างใดนั้นย่อมแตกต่างกันไปในแต่ละสังคมและยุคสมัยโดยอาจแบ่งการลงโทษได้เป็น 4 ลักษณะที่สำคัญคือ การลงโทษทางการเงิน การลงโทษที่กระทำต่อร่างกาย การลงโทษโดยการตัดออกจากหมู่คณะและการลงโทษแบบประจานหรือลดฐานะทางสังคม แต่อย่างไรก็ตามการตัดสินใจว่าบุคคลใดกระทำความผิดและลงโทษต้องดำเนินการอยู่บนพื้นฐานที่กระทำสืบเนื่องไปคือ การตรวจสอบความจริงของเรื่องที่มีการกล่าวหาเพื่อค้นหาความจริงของเรื่องที่กล่าวหาว่ามีการกระทำความผิดหรือไม่และใครเป็นผู้กระทำความผิดเพื่อชี้ขาดเรื่องที่กล่าวหา ดังนั้นความจริงจึงเป็นเป้าหมายสำคัญของการดำเนินคดีอาญา แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการค้นหาความจริงในคดีอาญาแล้วพบว่าได้มีการมุ่งเน้นที่จะแสดงให้เห็นถึงรูปแบบวิธีการที่จะทำได้มาซึ่งความจริงหรือกระบวนการในการที่จะทำให้ความจริงปรากฏเพื่อให้เกิดเข้าใจทั้งในด้านของสาระสำคัญของความจริงในคดีอาญาที่ประสงค์ค้นหาเครื่องมือสำคัญในการที่จะนำไปสู่ความจริงและรูปแบบวิธีการในการค้นหาความจริงในคดีอาญา

การพิสูจน์ความจริงนั้นเป็นกระบวนการภายหลังจากการกระทำความผิด การกล่าวอ้างข้อเท็จจริงเพื่อสนับสนุนหรือหักล้างข้อกล่าวหาจึงเป็นกระบวนการในการจำลองเหตุการณ์ในอดีตให้เกิดขึ้นและมีความใกล้เคียงกับเวลาที่เกิดการกระทำความผิด การพิสูจน์ความผิดและการค้นหาความจริงจึงไม่อาจอาศัยเพียงการกล่าวอ้างด้วยวาจาของผู้เสียหาย ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้ในการนี้วัตถุ สิ่งของหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องซึ่งหลงเหลือปรากฏร่องรอยหรือแวดล้อมกับการกระทำความผิดจึงเป็นเครื่องมือที่มีความจำเป็นและมีความสำคัญ ทั้งในทางการพิสูจน์ความผิดและการหักล้างข้อกล่าวหา ด้วยจะทำให้เกิดการปะติดปะต่อเรื่องราวและเข้าใจลึกต่อความจริงของเรื่องที่ประสงค์จะค้นหาได้อย่างน่าเชื่อถือ การนำเสนอข้อเท็จจริงหรือรายละเอียดใดๆเพื่อให้

ความจริงปรากฏและเพื่อสนับสนุนข้ออ้างหรือข้อเถียงเพื่อพิสูจน์ว่าจำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์นั้น จะกระทำได้อีก แต่โดยการนำเสนอผ่านพยานหลักฐานเท่านั้น โดยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 บัญญัติรับรองว่า “พยานวัตถุ พยานเอกสารหรือพยานบุคคล ซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ซึ่งในการดำเนินคดีอาญาพยานหลักฐานที่จะนำไปสู่การค้นหาความจริงว่ามีการกระทำความผิดขึ้นหรือไม่และการกระทำนั้นเป็นของจำเลยหรือไม่พยานหลักฐานที่จะเชื่อมโยงไปถึงการพิจารณาดังกล่าวจึงได้แก่ พยานหลักฐานที่บ่งชี้ว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้ว พยานหลักฐานที่บ่งชี้ว่าผู้กระทำความผิดกระทำด้วยวิธีใด และวัตถุพยานที่บ่งชี้ว่าผู้กระทำผิดคือใคร ซึ่งได้แก่สิ่งที่คนร้ายทิ้งไว้และสิ่งที่นำไปจากที่เกิดเหตุ การพิสูจน์และค้นหาความจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดจะมีความยุ่งยากซับซ้อนขึ้นหากปรากฏว่าวัตถุที่หลงเหลืออยู่เป็น “บุคคลผู้ซึ่งเสียชีวิต” โดยยังไม่ปรากฏชัดว่าการตายเช่นนั้นเป็นผลจากการกระทำความผิดหรือไม่ การอาศัยเพียงวัตถุ สิ่งของหรือบุคคลผู้ใกล้ชิดการตายหรือพบเห็นหรืออยู่ด้วยในเวลาที่เกิดที่บุคคลผู้ซึ่งเสียชีวิตยังมีชีวิตอยู่จนถึงนาทีสุดท้ายของชีวิตจึงอาจไม่เพียงพอต่อการพิสูจน์หรือการทำให้ความจริงเกี่ยวกับการตายปรากฏการค้นหาความจริงเอาจาก “ร่างของบุคคลผู้ซึ่งเสียชีวิต” หรือ “ศพ” ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์โดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านจึงเข้ามามีบทบาทและเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลายเพื่อนำไปสู่คำตอบว่าความตายนั้นเป็นผลจากเหตุหรือพฤติการณ์อย่างใด เครื่องมือที่จะทำให้ความจริงปรากฏหรือพยานหลักฐานต่าง ๆ นั้นจึงไม่ได้จำกัดแต่เฉพาะวัตถุ สิ่งของหรือบุคคลซึ่งเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นหรือมีอยู่ อันเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเท่านั้น หากแต่ได้รวมถึงรายงานผลการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์หรือความเห็นของผู้เชี่ยวชาญซึ่งแยกต่างหากออกจากวัตถุพยานเดิมและจัดทำขึ้นเป็นเอกสารและนำเสนอในรูปของพยานเอกสารหรือให้ความเห็นต่อศาลในฐานะพยานผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์หรือสาขาที่เกี่ยวข้องต่อการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานนั้นๆ อีกด้วย

จากการศึกษาค้นคว้าปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายชั้นสูตรพลิกศพตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น ผู้ศึกษาจึงขอเสนอข้อเสนอแนะดังนี้

1. ปัญหาการตรวจสอบเพื่อถ่วงดุลระบบกฎหมายกรณีการชันสูตรพลิกศพโดยทั่วไป (การตายผิดธรรมชาติ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 148) ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 วรรคแรก จึงขอเสนอให้แก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 วรรคหนึ่ง เป็นดังนี้

“ ในกรณีที่จะต้องมีการชันสูตรพลิกศพ ให้พนักงานสอบสวนและพนักงานฝ่ายปกครองแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่ร่วมกับแพทย์ทางนิติเวชศาสตร์ซึ่งได้รับอุบัติเหตุหรือได้รับหนังสืออนุมัติจากแพทยสภา ทำการชันสูตรพลิกศพโดยเร็ว ถ้าแพทย์ทางนิติเวชศาสตร์ดังกล่าวไม่มีหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้แพทย์ประจำโรงพยาบาลของรัฐปฏิบัติหน้าที่ ถ้าแพทย์ประจำโรงพยาบาลของรัฐไม่มีหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้แพทย์ประจำสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดปฏิบัติหน้าที่ ถ้าแพทย์ประจำสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดไม่มีหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้แพทย์ประจำโรงพยาบาลของเอกชนหรือแพทย์ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่ขึ้นทะเบียนเป็นแพทย์อาสาสมัครตามระเบียบของกระทรวงสาธารณสุขปฏิบัติหน้าที่ และในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว ให้แพทย์ประจำโรงพยาบาลของเอกชนหรือแพทย์ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมผู้นั้น เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ทั้งนี้ให้พนักงานสอบสวนและพนักงานฝ่ายปกครองกับแพทย์ดังกล่าวทำบันทึกรายละเอียดแห่งการชันสูตรพลิกศพทันที และให้แพทย์ดังกล่าวทำรายงานแนบท้ายบันทึกรายละเอียดแห่งการชันสูตรพลิกศพด้วยภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งเรื่อง ถ้ามีความจำเป็นให้ขยายระยะเวลาออกไปได้ไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน แต่ต้องบันทึกเหตุผลและความจำเป็นในการขยายระยะเวลาทุกครั้งไว้ในสำนวนชันสูตรพลิกศพ รายงานดังกล่าวให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของสำนวนชันสูตรพลิกศพ และในกรณีที่ความตายมิได้เป็นผลแห่งการกระทำผิดอาญา ให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนชันสูตรพลิกศพไปยังพนักงานอัยการเมื่อเสร็จสิ้นการชันสูตรพลิกศพโดยเร็วและให้พนักงานอัยการดำเนินการต่อไปตามมาตรา 156 ”

2. ปัญหาการขาดการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการชันสูตรพลิกศพตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 เนื่องจากไม่มีวรรคใดเลยที่กำหนดให้มีญาติของผู้ตามเข้าร่วมกระบวนการชันสูตรพลิกศพได้ จึงขอเสนอให้มีการกำหนดเพิ่มเติมในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 วรรคสิบสาม เป็นดังนี้

“ ในกรณีการชันสูตรพลิกศพตามวรรคหนึ่งและวรรคสาม หากสามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล หรือญาติของผู้ตายตามวรรคสองมีความประสงค์ขอเข้าร่วมการชันสูตรพลิกศพ ให้แจ้งต่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานฝ่ายปกครองแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่ในโอกาสแรกหรือก่อนการชันสูตรพลิกศพ โดยให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนจัดทำบันทึกรายงานรับทราบผลการชันสูตรพลิกศพ และความเห็นญาติของผู้ตายไว้ในสำนวนชันสูตรพลิกศพ เว้นแต่กรณีที่กฎหมายกำหนดห้ามเข้าร่วมการชันสูตรพลิกศพ ”

เอกสารอ้างอิง

เกียรติจิกร วัจนะสวัสดิ์. คำอธิบายหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาภาค 1-2. พิมพ์ครั้งที่ 7. สำนักพิมพ์เนติบัณฑิตยสภา. 2553.

จรัญ ภักดีธนากุล. คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน. พิมพ์ครั้งที่ 11 กรุงเทพมหานคร.. สำนักพิมพ์จักรีราชการพิมพ์. 2559.

อริยพร โพธิ์ใส. หลักกฎหมายเกี่ยวกับการชั้นสูตรพิกศตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. สารพันปัญหากฎหมายจุลนิติ มกราคม – กุมภาพันธ์ 2561.

ชนิดา เลิศสิทธิกุล. การพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีอาญาโดยพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์. วิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. มีนาคม 2549.

พลชนัน นิรมิตไชนนัท และคณะผู้ร่วมการทำวิจัย. โครงการวิจัยภาพอนาคตของระบบการชั้นสูตรพิกศในประเทศไทย. สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ.

อุษา จั่นพลอย บุญเปี่ยม. การศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายเกี่ยวกับการชั้นสูตรพิกศของประเทศไทยกับประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ และประเทศเยอรมนี. วิทยานิพนธ์หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต. คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ปีการศึกษา 2553.